Hvordan får vi uddannet flere pædagoger til vores daginstitutioner?

INSPIRATION TIL PROFESSIONSHØJSKOLERNES INDSATSER FOR AT ØGE OPTAG OG GENNEMFØRELSE PÅ UDDANNELSEN

Inklusiv inspiration fra tre professions-højskoler

Velfærds- og forskningsfonden for Pædagoger

Danmarks evalueringsinstitut

Dette hæfte er til dig, som leder og udvikler pædagoguddannelsen på professionshøjskoler med fokus på at øge optaget og styrke de studerendes gennemførelse af pædagoguddannelsen. Hæftet fokuserer på professionshøjskolernes muligheder for at bidrage til at løse den aktuelle udfordring med at sikre de pædagoger, der er brug for i vores daginstitutioner. Hæftet giver viden og inspiration, som I kan anvende til at supplere og styrke jeres indsatser på området.

God fornøjelse
Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)

Hæftet bygger på viden fra tre notater:

Hæftet bygger på EVA's undersøgelse *Flere pædagoger til daginstitutioner,* som er gennemført i samarbejde med Velfærds- og Forskningsfonden for Pædagoger. Undersøgelsen formidles i tre notater. De indeholder også litteraturlister, der giver overblik over den anvendte viden fra EVA og andre vidensaktører. Du finder dem på www.eva.dk.

Kommunernes indsatser for at sikre nok pædagoger i vores daginstitutioner.

Professionshøjskolernes indsatser for at øge optag og gennemførelse på pædagoguddannelsen.

Potentielle målgrupper for pædagoguddannelsen og deres motivation.

Indhold

Indledning

Vi har brug for pædagoger i daginstitutionerne 4

Tre veje til at få pædagoger i daginstitutionerne

Flere ind på pædagoguddannelsen 6

Flere godt igennem uddannelsen 15

Flere godt igennem praktikken 23

Cases

UC SYD: Inspiration til brobygning 8

VIA: Inspiration til at motivere unge pædagogmedhjælpere 11

UCL: Inspiration til at styrke SPS 19

Opsamling

Sådan arbejder professionshøjskolerne for at uddanne flere pædagoger 26

Vi har brug for pædagoger i daginstitutionerne

Rekruttering af pædagoger til daginstitutioner er en central samfundsudfordring. Professionshøjskolerne spiller en afgørende rolle, når vi sammen skal arbejde på at løse den.

Der er behov for at løfte kvaliteten i de fleste af vores daginstitutioner. Det viser den nationale kvalitetsundersøgelse på 0-2-årsområdet (EVA og VIVE, 2023). Forskning peger på, at daginstitutioner af høj kvalitet, hvor børn trives og udvikler sig, er afhængige af dygtige og veluddannede pædagoger (fx Christoffersen et al., 2014). Når daginstitutioner ikke kan ansætte de pædagoger, de har brug for, truer det potentielt alle børns trivsel og udvikling, og det rammer især børn i udsatte positioner.

I dag mangler pædagogerne flere steder, og det fortsætter

Der er ingen nationale krav til, hvor stor en andel af personalet, der skal have en pædagoguddannelse. På tværs af kommunerne er der derfor stor forskel på uddannelsesdækningen: Det vil sige på, hvor mange medarbejdere i daginstitutionerne der har en pædagogisk uddannelse. Mange kommuner og daginstitutioner oplever, at de ikke kan få besat de pædagogstillinger, de slår op. EVA's kortlægning viser, at 86 % af kommunerne har svært ved at rekruttere pædagoger til dagtilbud, og 49 % af kommunerne oplever i nogen grad udfordringer med at fastholde dem, de har ansat (EVA, 2024a).

Prognoser peger på, at rekrutteringsudfordringen kan blive værre i de kommende år på grund af lav ledighed blandt pædagoger, mindre ungdomsårgange og faldende interesse for pædagoguddannelsen. Ved kvote 2-ansøgningsfristen 2024 har 13 % færre søgt pædagoguddannelsen som førsteprioritet end i 2023.

Hæftet giver viden og inspiration til, hvordan vi får uddannet nok pædagoger til vores daginstitutioner

Løsninger på rekrutteringskrisen kræver handlinger fra mange aktører, og professionshøjskolerne har en nøglerolle.

Inden for de rammer og muligheder, de har i dag, kan professionshøjskolerne overordnet arbejde med tre veje, der kan bidrage til at få uddannet nok pædagoger til daginstitutioner: Få flere til at tage en pædagoguddannelse, få flere til at gennemføre pædagoguddannelsen og særligt flere godt igennem praktikken. Overordnet arbejder professionshøjskolerne allerede på alle tre veje, men det varierer, hvordan de griber opgaven an (EVA, 2024b).

Hæftet her bygger på professionshøjskolernes erfaringer med en række konkrete indsatser. De tre veje sætter ramme for hæftets tre kapitler, der både giver indsigt i indsatserne, viden om relevante målgrupper for indsatserne samt indblik i tre konkrete case-eksempler.

Sådan har vi undersøgt, hvordan vi får uddannet de pædagoger, vi har brug for

Inspirationshæftet bygger på viden fra undersøgelsen *Flere pædagoger til daginstitutioner,* som EVA har gennemført i samarbejde med Velfærds- og Forskningsfonden for Pædagoger.

Undersøgelsen består af:

1. Spørgeskemaundersøgelse blandt kommunernes dagtilbudschefer.
2. Interviewundersøgelse blandt repræsentanter for professionshøjskolerne.
3. Målgruppeanalyse baseret på registerundersøgelser og litteraturstudie af motivation.
4. Caseundersøgelse i tre kommuner og tre professionshøjskoler, som er udvalgt på baggrund af hhv. spørgeskemaundersøgelsen og interviewundersøgelse.

Du kan læse mere på eva.dk.

Tre veje til at få pædagoger i daginstitutionerne

Professionshøjskolerne arbejder med tre veje for at få flere pædagoger uddannet til vores daginstitutioner: De kan arbejde for at få flere ind på uddannelsen, få flere godt igennem uddannelsen og få flere godt igennem praktikken.

FLERE IND PÅ PÆDAGOGUDDANNELSEN:

Unge på ungdomsuddannelserne, i sabbatår-job og pædagogiske assisistenter

Den første vej mod, at vi får uddannet de pædagoger, daginstitutionerne har brug for, er at tiltrække studerende til pædagoguddannelsen – både den ordinære og merituddannelsen. Professionshøjskolerne kan sætte fokus på indsatser, fx ift. samarbejde med ungdomsuddannelser og kommuner.

FLERE GODT IGENNEM UDDANNELSEN:

Social og faglig trivsel og SPS

Den anden vej mod at få uddannet de pædagoger, daginstitutionerne har brug for, er at styrke gennemførelsen på pædagoguddannelsen. Fx med indsatser, der styrker social og faglig trivsel, også for studerende med behov for specialpædagogisk støtte (SPS).

FLERE GODT IGENNEM PRAKTIKKEN:

Samarbejde med praktiksteder

Den tredje vej mod at få uddannet de pædagoger, daginstitutionerne har brug for, er at fremme de studerendes udbytte og oplevelse af praktikken, så flere kommer godt igennem. Professionshøjskolerne kan styrke kvaliteten af praktikken, fx ift. øget samarbejde med kommuner om at styrke praktikken og evaluere praktiksteder.

Flere ind på pædagoguddannelsen

Den første vej mod at få flere pædagoger uddannet og ud i daginstitutionerne er at sætte ekstra fokus på indsatser, der tiltrækker studerende til pædagoguddannelsen – både den ordinære og merituddannelsen.

Det er en stor og svær opgave, professionshøjskolerne står overfor. Optagetallene viser desværre, at færre unge vælger at uddanne sig til pædagog. I 2016 blev 5.296 optaget på den ordinære pædagoguddannelse, mens det i 2023 var 3.968. De foreløbige tal fra kvote 2-søgningen tyder på, at den faldende tendens fortsætter i 2024.

Det er tydeligt, at denne udvikling ikke kan vendes alene af professionshøjskolerne. Ikke desto mindre kan professionshøjskolerne bidrage til at fremme interessen for pædagoguddannelsen.

Fokus på tre vigtige målgrupper

Konkret kan professionshøjskolerne bidrage til at få flere ind på pædagoguddannelsen med indsatser rettet mod tre målgrupper: Elever på ungdomsuddannelser, unge i sabbatår-job i dagtilbud og erfarne medhjælpere og pædagogiske assistenter.

Kapitlet formidler relevante udviklingsretninger med afsæt i professionshøjskolernes erfaringer. For hver målgruppe trækker vi vigtig viden frem, der kan have betydning for rekrutteringsindsatser, og giver herefter en række eksempler på typer af indsatser, som andre professionshøjskoler har erfaringer med.

Vigtigt at vide om:

Elever på ungdomsuddannelserne

Elever på ungdomsuddannelserne er den primære målgruppe for rekrutteringen til pædagoguddannelsen. Selvom vi taler om dalende interesse for pædagoguddannelsen, er det værd at huske på, at pædagoguddannelsen er den uddannelse, allerflest unge bliver optaget på hvert år. Og potentialet er til stede for, at endnu flere unge søger den. Hvert år overvejer mellem 1.000 og 1.500 unge pædagoguddannelsen, men vælger at søge ind på en anden uddannelse (EVA, 2024c). Det er derfor relevant for professionshøjskolerne at forsøge i større omfang at nå gruppen af interesserede unge samt andre unge, hvor interessen kan vækkes.

Unge på ungdomsuddannelserne motiveres af at kunne gøre en forskel

Vi ved fra tidligere undersøgelser, at unge, der vælger pædagoguddannelsen, især er motiveret af muligheden for at gøre en forskel for andre mennesker, sikre jobmuligheder og det anvendelsesorienterede fokus. Omvendt fravælger en gruppe af unge pædagoguddannelsen, fordi de er bekymrede for lav løn og dårlige arbejdsvilkår. Der er også en bekymring blandt nogle unge for, at det faglige niveau på uddannelsen ikke er højt nok. Der er omvendt også grupper af unge, der er bekymrede for, om de kan klare uddannelsens faglige krav (EVA, 2024c). Både det, som vi ved, er mest motiverende, og det, der vækker bekymringer, vil kunne adresseres i indsatser rettet mod de unge.

EKSEMPLER: INDSATSER TIL AT TILTRÆKKE UNGE PÅ UNGDOMSUDDANNELSER

Pædagoguddannelse besøger gymnasier

- **Læringsforløb:** 1-3 dages undervisningsforløb for gymnasie-elever, hvor fag som biologi eller psykologi kobles til pædagogisk arbejde, og elever får indsigt i pædagoguddannelsen.
- **Pædagogstuderende til elev:** Studerende underviser elever for at give dem indblik i at studere på pædagoguddannelsen.
- **Oplæg:** Præsentation af pædagoguddannelsen til gymnasie-elever med fokus på pædagoguddannelsens indhold, studiemiljø og fremtidsmuligheder.

Gymnasier og HF besøger pædagoguddannelsen

- **Besøgsdag:** Elever følger undervisningen én dag på pædagog-uddannelsen for at få indblik i uddannelsen.
- **Undervisningsforløb:** 1-3 dages forløb, fx arbejder hf-elever med pædagogiske cases eller gymnasieelever deltager i særligt tilrettelagt undervisning og workshops, fx om køn og seksualitet.
- **Fagligt besøg:** Gymnasieklasser kan booke et fagligt besøg på pædagoguddannelsen af to-tre timer med undervisning og casearbejde om fx normer og kønsopfattelse eller verdensmål.

Brobygning kan nå unge på ungdoms-uddannelserne

Professionshøjskolerne arbejder med nye tiltag for at nå de unge på ungdomsuddannelserne, især gennem udvikling af brobygningsindsatser. Brobygningsindsatser, hvor professionshøjskolerne enten besøger eller får besøg af ungdomsuddannelseselever, giver eleverne mulighed for at møde undervisere og studerende på pædagog-uddannelsen og stifte bekendtskab med uddannelsens faglige indhold og miljøet omkring campus. Det kan give ungdomsuddannelseselever et større og mere nuanceret indblik i uddannelsen. Professionshøjskolerne er især optaget af at udvikle indsatser målrettet gymnasier. Disse indsatser er vigtige for at synliggøre for både elever og lærere på gymnasierne, hvordan gymnasiefag som psykologi, biologi og samfundsfag peger ind i fx pædagog-uddannelsens faglighed. Desuden er det en vigtig kanal til at understøtte, at elevernes forestillinger om pædagog-uddannelsen og pædagogers arbejdsliv kan blive så nuancerede som muligt.

Samarbejde med ungdomsuddannelserne kvalificerer brobygningen

Erfaringen på tværs af professionshøjskolerne viser, at et samarbejde på koordinator- eller ledelsesniveau mellem professionshøjskolen og ungdomsuddannelsen er afgørende for, at brobygningsindsatserne kan skabe forandring. Samarbejdet kan bidrage til at kvalificere indsatsens indhold og planlægningen af indsatsen. Et styrket samarbejde kan også fremme et fagligt fælles-skab, der kan udmøntes i andre typer af aktiviteter til ungdomsuddannelseseleverne som fx samarbejde om at udvikle temaer til elevernes SRP-opgaveforløb, der kan give indsigt i pædagogik.

1.328

Siden 2016 er det årlige optag på pædagoguddannelsen faldet med 1.328 studerende

Inspiration til brobygning

Brobygning kan demonstrere pædagog-uddannelsens styrker uden at presse til valg

"Jeg kunne mærke, at de pædagogstuderende, der stod for workshopsene, var engagerede. De kunne også lave sjov med os. Det var virkelig dejligt, at det ikke kun var en voksen, men at de var unge, som stadig forstod, hvordan vores hjerner var."

Sådan siger en gymnasieelev om de studerende fra pædagoguddannelsen, der underviste på kurset "Seksuel Sundhed".

Kort om indsatsen bag kurset "Seksuel sundhed" på pædagoguddannelsen

Det handler indsatsen om
Indsatsen er et kursus om seksuel sundhed, som er en del af en brobygningsindsats mellem Koldings ungdomsuddannelser og pædagog-uddannelsen på UC Syd. Indsatsen skal, ud over at undervise i seksuel sundhed, give de unge erfaringer med pædagoguddannelsen.

Kurset består af oplæg samt workshops, der er ledet af pædagogstuderende, med emnerne: "Sex på hjernen – Hvorfor gider man egentlig at have sex?", "Hvad skal vi med det der samtykke?" og "Når uheldet er ude".

De deltager i indsatsen
11 klasser med i alt 300 gymnasieelever deltog i efteråret 2023 med deres lærer. Underviser fra pædagoguddannelsen står for arrangement og oplæg, mens ti pædagogstuderende står for workshops.

UDDANNELSESLEDER LARS WAHLUND:

Brobygning er en investering, der skal give igen på den lange bane

Hvorfor har I valgt netop den indsats?

"Vi rekrutterer ikke flere unge ved at trække pædagoguddannelsen ned over hovedet på dem. Gammeldags salgstaler virker ikke særligt godt, for de unge gennemskuer det. Derfor er brobygningen ikke i fokus. Vi prøver blot at undervise i noget, som er super relevant for dem, og hvor vi kan bidrage med noget andet, end deres gymnasielærer kan. Med indsatsen får de samtidig erfaringer med professionshøjskolen og pædagoguddannelsen, uden at deres konkrete uddannelsesvalg er i fokus."

Hvad kan I konkret give eleverne, som gymnasierne ikke kan?

Det, vi først og fremmest kan, er, at vi kan tilbyde ung-til-ung-undervisning. Dernæst er vi stærke på de kommunikative og relationelle aspekter af unges seksuelle sundhed. Sex og samtykke handler om noget andet end biologi og jura. Gymnasieeleverne skal besøge os og mærke, at pædagogfaget kan så meget mere, end de fleste tror.

Hvad er formålet med indsatsen?

"Vi ser indsatsen som noget, der skal give resultater på den lange bane. Eleverne skal ikke alle gå hjem og fortælle, hvor fedt det er at være pædagog. Men de har oplevet at være sammen med pædagogstuderende, der kunne noget og havde noget at byde ind med. Så kan vi måske tegne nogle mere nuancerede billeder af, hvem pædagoger er, og hvad de kan: at de har en stor viden, der kan anvendes i forskellige sammenhænge. Og så er det nemmere at besøge et sted, man kender i forvejen, når man senere i gymnasietiden skal i brobygning, praktik osv."

Er der noget, der udfordrer ved indsatsen?

"Vi har en model, hvor både gymnasiet og pædagoguddannelsen lægger økonomi i det. Derfor skal der findes en balance, hvor begge parter oplever, at det er investeringen værd. Og det er en evig udfordring at finde plads til investering, men vi har brug for det, hvis vi skal have pædagoger til fremtiden."

> *"Der var to elever, der sagde til mig, at jeg ikke lignede en pædagog. De havde forestillet sig en pædagog som meget flippet. Det er godt for pædagogfaget, hvis eleverne kan få nuanceret deres forestillinger om en pædagog.*
>
> PÆDAGOGSTUDERENDE

> *"Vi er optaget af emner som trivsel og seksualitet, og det giver eleverne et lidt andet syn på pædagoger. Vi går ikke bare ind for at passe børn, vi arbejder med, at alle mennesker har det godt i alle aspekter af deres liv.*
>
> PÆDAGOGSTUDERENDE

> *"Efter i dag har jeg fundet ud af, at pædagoguddannelsen indeholder andre elementer, som jeg ikke har tænkt over.*
>
> GYMNASIEELEV

Tre pointer til inspiration

1. Overvej alternative brobygningsforløb med faglige temaer, der er relevante for eleverne og giver dem en dybere forståelse af pædagoguddannelsens indhold og metoder. Gerne på pædagoguddannelsen.
2. Engager forskellige pædagogstuderende i brobygningen, så ungdomselever får mulighed for at møde og spejle sig i forskellige typer af studerende.
3. Styrk den organisatoriske og ledelsesmæssige forankring af indsatsen på institutionerne, så det bliver muligt at fastholde og udvikle indsatsen.

DET GØR PROFESSIONSHØJSKOLERNE FOR AT TILTRÆKKE UNGE I SABBATÅR-JOB

Kurser og workshops

- Kursus på 1-3 dage til pædagogmedhjælpere (4. g'ere) for at vække lyst til at studere til pædagog
- Workshops m. pædagogiske temaer til personer, som fem år efter studentereksamen er selvforsørgende, men ikke er påbegyndt en videregående uddannelse.

Vigtigt at vide om:

Unge i sabbatår-job i daginstitutioner

Professionshøjskolerne kan med fordel have mere fokus på at samarbejde med kommuner om unge i sabbatår-job i daginstitutioner. Mere end hver fjerde (26 %) af alle unge, der starter på en videregående uddannelse, har haft job som pædagogmedhjælper. Det svarer til omkring 15.000 personer årligt. Af disse vælger 16 % (svarende til cirka 2.000) at begynde på pædagoguddannelsen, men det tal kunne formentlig godt være højere. Data viser, at næsten hver tredje (31 %) af de unge, der har arbejdet som pædagogmedhjælpere, har fået interesse i uddannelsen som følge af arbejdet, dvs. omkring 4.500 unge. Til gengæld er næsten halvdelen (45 %) blevet afskrækket fra uddannelsen (EVA, 2024c). Det tyder på, at der er et potentiale i at arbejde mere systematisk med denne gruppes oplevelse af pædagogfaget.

Væk de unges faglige interesse for pædagoguddannelsen

Vi ved, at unge i høj grad vælger uddannelse ud fra faglig interesse. Derfor kan indsatser målrettet unge i sabbatår-job med fordel fokusere på det faglige indhold og pædagogiske temaer, som pædagoguddannelsen indeholder. Det kan samtidig give nye faglige perspektiver på den praksiserfaring, de får ved arbejdet på stuerne. Fokus kan være på, at de unge får redskaber, de kan tage med ud og bruge i deres job med det samme. Det vil både opkvalificere deres kompetencer og dermed også kunne styrke den pædagogiske faglighed i de dagtilbud, hvor de unge arbejder.

Inspiration til at nå unge pædagogmedhjælpere

Kursus for pædagog-medhjælpere inspirerer til pædagoguddannelsen

"Det var virkelig nogle søde lærere. De var gode til at forklare, hvad man skulle gøre. Man kunne mærke, at de brændte for det, og for mig gjorde det bare, at jeg fik lyst til at starte på pædagoguddannelsen."

Sådan siger en pædagogmedhjælper, der lige som en lang række andre pædagogmedhjælpere i Ikast, Silkeborg og Viborg har deltaget i kursusrækken "Stå stærkere som pædagogmedhjælper" på VIA University College (VIA).

Kort om indsatsen "Stå stærkere som pædagogmedhjælper"

Det handler indsatsen om
Kurset "Stå stærkere som pædagogmedhjælper" består af fire gratis kursusdage, der afholdes på fastlagte eftermiddage med fokus på temaer som fx musik, pædagogisk relationsarbejde, krop og bevægelse samt leg. Undervisningen på kurset kombinerer pædagogfaglig viden og praksisnære aktiviteter.

De deltager i indsatsen:
VIA står for undervisning og invitation af deltagere. Kursisterne rekrutteres primært af dagtilbudslederne. Kurset er gratis, men institutionerne står selv for evt. vikardækning.

PROJEKTLEDER SOFIE HEILESEN, VIA:

De unge pædagogmedhjælpere får appetit på at blive klogere på pædagogfaget

Hvad er formålet med indsatsen?

"Vi håber på, at vores pædagogfaglige og praksisnære workshops kan give deltagerne nogle helt konkrete værktøjer, de kan anvende i morgen, og samtidig inspirere nogle af pædagogmedhjælperne til at søge ind på uddannelsen."

Hvorfor har I valgt netop den indsats?

"Indsatsen kan styrke kvaliteten i daginstitutionen både på kort og langt sigt. Deltagerne kan bruge den nye viden direkte i deres daglige arbejde, og samtidigt er pædagogmedhjælpere en oplagt målgruppe for pædagoguddannelsen. Vi håber jo selvfølgelig at tiltrække nogle af de unge på sabbatår, som står over for et studievalg, men vi er også meget interesserede i at tiltrække nogle af de mere erfarne. Dét, at de arbejder som pædagogmedhjælpere, gør dem superkvalificerede til at søge ind på pædagoguddannelsen, fordi de har faglig erfaring og har prøvet faget af."

"Det har været virkelig lærerigt at deltage på. Som pædagogmedhjælper har man ikke den samme viden som sine uddannede kollegaer, men nu kan jeg i højere grad bidrage til fællesskabet."
PÆDAGOGMEDHJÆLPER OM KURSET

Er der noget der udfordrer ved indsatsen?
"Kurserne har været rettet mod dagtilbud, men deltagerne har været pædagogmedhjælpere fra forskellige områder, fx også specialområdet, og det kan godt være en udfordring at tilrettelægge indhold, som rammer alle. Derfor har vi valgt i år at tilbyde et kursus til hhv. dagtilbudsområdet og ét til social-specialområdet."

Virker indsatsen?
"Vi kan se, at flere af de pædagogiske ledere, der har haft kursister afsted, har tilmeldt flere pædagogmedhjælpere efterfølgende. Deltagerne udfylder et spørgeskema efter hver workshop på deres telefon, og resultaterne har været rigtig gode. Vores evalueringer viser bl.a., at deltagerne har fået mere lyst til at søge ind på pædagoguddannelsen, efter de har deltaget på workshopsene. Men om de reelt gør det, er det for tidligt at sige."

3 pointer fra casen til inspiration:

1. Tilrettelæg kurserne i samarbejde med kommuner, så daginstitutionslederne bliver opmærksomme på muligheden – og på fordelen ved at sende flere af sted sammen.
2. Prioriter et anvendelsesorienteret fokus, så deltagerne, der arbejder i daginstitutioner, kan opleve, hvordan pædagogisk viden kan omsættes i praksis med det samme.
3. Overvej at opdele og målrette kurserne til deltagernes arbejdsområder, fx 0-6-års-området, så indholdet bliver konkret og anvendeligt for deltagerne.

DAGTILBUDSLEDER:

En af mine pædagogmedhjælpere har fået øjnene op for, hvad pædagogfaget kan

Kan du fortælle, hvad de konkret har fået ud af at deltage?
"Jeg har kun fået positive tilbagemeldinger fra mine medarbejdere. De er alle fire blevet opmærksomme på, hvordan de kan sætte gang i flere aktiviteter med børnegruppen. To nyansatte pædagogmedhjælpere er fx blevet opmærksomme på deres placering i rummet, når de laver aktiviteter med børnene."

Hvad har fungeret godt ved kurserne?
"Det har fungeret godt, at medarbejderne har været afsted to og to. Så har de kunnet tale sammen om deres erfaringer og tanker og lettere kunnet dele det med resten af personalegruppen."

> *"Jeg har lært en masse aktiviteter, som jeg nu bruger sammen med børnene. Jeg er ret glad for at bruge min viden om risikofyldt leg, og hvad det kan.*
>
> PÆDAGOGMEDHJÆLPER

DET GØR PROFESSIONSHØJSKOLERNE FOR AT TILTRÆKKE ERFARNE ANSATTE FRA KOMMUNERNE

Udvikling af attraktiv og fleksibel merituddannelse

- Merituddannelsen som deltidsstudie hen over fire år, så de studerende kan varetage et arbejde ved siden af studiet.
- Merituddannelse med større eller mindre grad af e-læring.
- Merituddannelse med undervisning i weekender frem for hverdage.

Samarbejde med kommuner

- Besøg og orientering i kommuner om muligheder for merituddannelse på deltid.
- Samarbejde om kompetenceudviklingsforløb for kommunens ansatte, der kan skabe interesse for meritpædagoguddannelsen.

Vigtigt at vide om:

Erfarne medhjælpere og pædagogiske assistenter

Der er et stort potentiale i at tiltrække erfarne pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter (PAU'ere) til den pædagogiske merituddannelse. Cirka 4.000 pædagogmedhjælpere, herunder 1.100 i dagtilbud, opfylder både uddannelses- og erfaringskriterierne for at kunne blive optaget på meritpædagoguddannelsen. Det samme gælder ca. 6.000 PAU'ere, hvoraf cirka 1.900 arbejder på dagtilbudsområdet. Samtidig har der de seneste år været en stigning i søgningen til meritpædagoguddannelsen, hvilket viser, at tilbuddet er relevant for målgruppen.

De erfarne afskrækkes af skolebænken og økonomiske overvejelser

Vi ved, at ufaglærte kan være bekymrede for at "skulle tilbage på skolebænken", hvis de tidligere har haft negative skoleerfaringer eller er bekymrede for deres faglige niveau. Vi ved også, at økonomiske overvejelser fylder hos voksne, der skal i gang med en videreuddannelse, da de ofte er mere etablerede og har højere udgifter (EVA, 2024c).

Cirka 3.000

1.115 pædagogmedhjælpere og 1.890 pædagogiske assistenter i daginstitutioner opfylder både krav til uddannelse og erfaring for at kunne blive optaget på meritpædagoguddannelsen.

De erfarne motiveres af faglig udvikling og dokumentation for kompetencer

Vi ved, at det, som kan motivere de erfarne medhjælpere og pædagogiske assistenter til uddannelse, er ønsket om faglig udvikling og opkvalificering og muligheden for at kunne dokumentere deres kompetencer. Nogle ser også muligheden for større involvering i det pædagogiske arbejde som motiverende. Desuden vægtes forbedringer af jobmuligheder på arbejdsmarkedet højt (EVA, 2024c).

Indsatser til at nå erfarne medarbejdere og pædagogiske assistenter

Professionshøjskolernes indsatser for at øge rekrutteringen til meritpædagoguddannelsen involverer markedsføring i samarbejde med kommunerne og udvikling af uddannelsesudbuddene, så de er tilpasset forskellige behov hos målgruppen, fx for at kunne tage uddannelsen sideløbende med beskæftigelse. Rekrutteringen af erfarne medarbejdere afhænger også af forhold, som professionshøjskolerne ikke har direkte indflydelse på, herunder de studerendes muligheder for lønkompensation.

Professionshøjskoler og kommuner kan gøre det mere attraktivt at tage en merituddannelse

Professionshøjskoler samarbejder mange steder i landet med kommunerne om rekruttering til meritpædagoguddannelse. EVA's undersøgelse viser, at dette samarbejde er særdeles vigtigt, da kommunernes dagtilbud er relevante steder at rekruttere de kommende studerende. Særligt den nærmeste leder er vigtig ift. at motivere medarbejderne til en merituddannelse. Det styrker desuden både motivation og gennemførelse, når meritstuderende er på hold sammen med andre fra samme kommune. Samarbejdet kan også hjælpe med at tilrettelægge merituddannelserne hensigtsmæssigt ift. målgruppen, fx ved placering af undervisning i kommunen eller etablering af deltidsforløb.

Ved du, at:

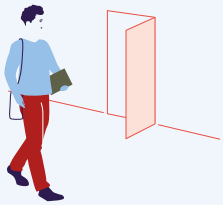
Studievejledere kan hjælpe medarbejdere i daginstitutioner, der overvejer pædagoguddannelsen?

Professionshøjskolerne har studievejledere, som kan vejlede, hvis en medarbejder i en daginstitution er i tvivl om de kan leve op til pædagoguddannelsens krav, og om de muligheder, der findes for at blive klar til uddannelsen ved fx at supplere manglende fag.

Ved du, at:

Der findes mange typer af merituddannelse?

Professionshøjskolerne har udviklet en række modeller for merituddannelse for at gøre uddannelsen tilgængelig for studerende, som uddanner sig, samtidig med at de arbejder og har familie eller andre forpligtelser. Modellerne tilbyder forskellige kombinationer af perioder med deltids-/fuldtidsuddannelse, undervisning i hverdage eller weekender samt mix af fysisk og online-undervisning.
Læs mere på ug.dk.

Vigtigt at vide om:

Erfarne sporskiftere

Det er også relevant for professionshøjskolerne at henvende sig til sporskiftere, dvs. folk med minimum en bachelor fra et andet område, som ønsker at skifte spor, fx på grund af ledighed. Siden 2021 har der været etableret en sporskifter-merituddannelse til denne gruppe af voksne. Sporskifteuddannelsen tilbydes nu i de fire største byer og optager ca. 150 personer om året. Potentielle sporskifterne kan være en udfordrende gruppe at nå, da de befinder sig mange forskellige steder i livet, og det kan derfor være relevant at samarbejde med fx kommunernes beskæftigelsesforvaltning for at gøre opmærksom på muligheden.

I 2021 var der cirka 2.600 langtidsledige akademikere i Danmark. Oplevelsen er, at det er en god mulighed for sporskifterne, der tager uddannelsen, og at de også tilfører nye kompetencer til faget. Sporskiftere kan være en godt supplement, men størrelsen på målgruppen og den faldende ledighed i samfundet generelt betyder, at de ikke alene kommer til at kunne dække manglen på pædagoger.

Flere godt igennem uddannelsen

Den anden vej til at få flere pædagoger uddannet og ud i daginstitutionerne er at styrke de studerendes muligheder for og lyst til at gennemføre pædagoguddannelsen.

Omkring hver fjerde pædagogstuderende falder fra i løbet af studiet, svarende til ca. 1.200-1.500 studerende om året. Frafaldet ser ud til at være stigende. Fx er frafald på første uddannelsesår steget fra 10 til 16 % fra 2016 til 2021.

Indsatser, der kan styrke gennemførelse

Professionshøjskolerne kan arbejde for at styrke gennemførelse og forebygge frafald, der skyldes oplevelsen af manglende støtte, manglende inklusion i studiefællesskabet eller manglende faglige udfordringer.

Konkret kan professionshøjskolerne arbejde med at fremme social og faglig trivsel for de pædagogstuderende generelt samt udvikle paletten af muligheder for at sikre kvalificeret støtte til studerende med behov for specialpædagogisk støtte (SPS).

Kapitlet formidler viden om en række vigtige forhold, der kan have betydning for at mindske frafald og giver herefter eksempler på typer af indsatser, som en række professionshøjskoler har erfaringer med.

1 ud af 4

Omkring hver fjerde pædagogstuderende falder fra i løbet af studiet.

Vigtigt at vide om:

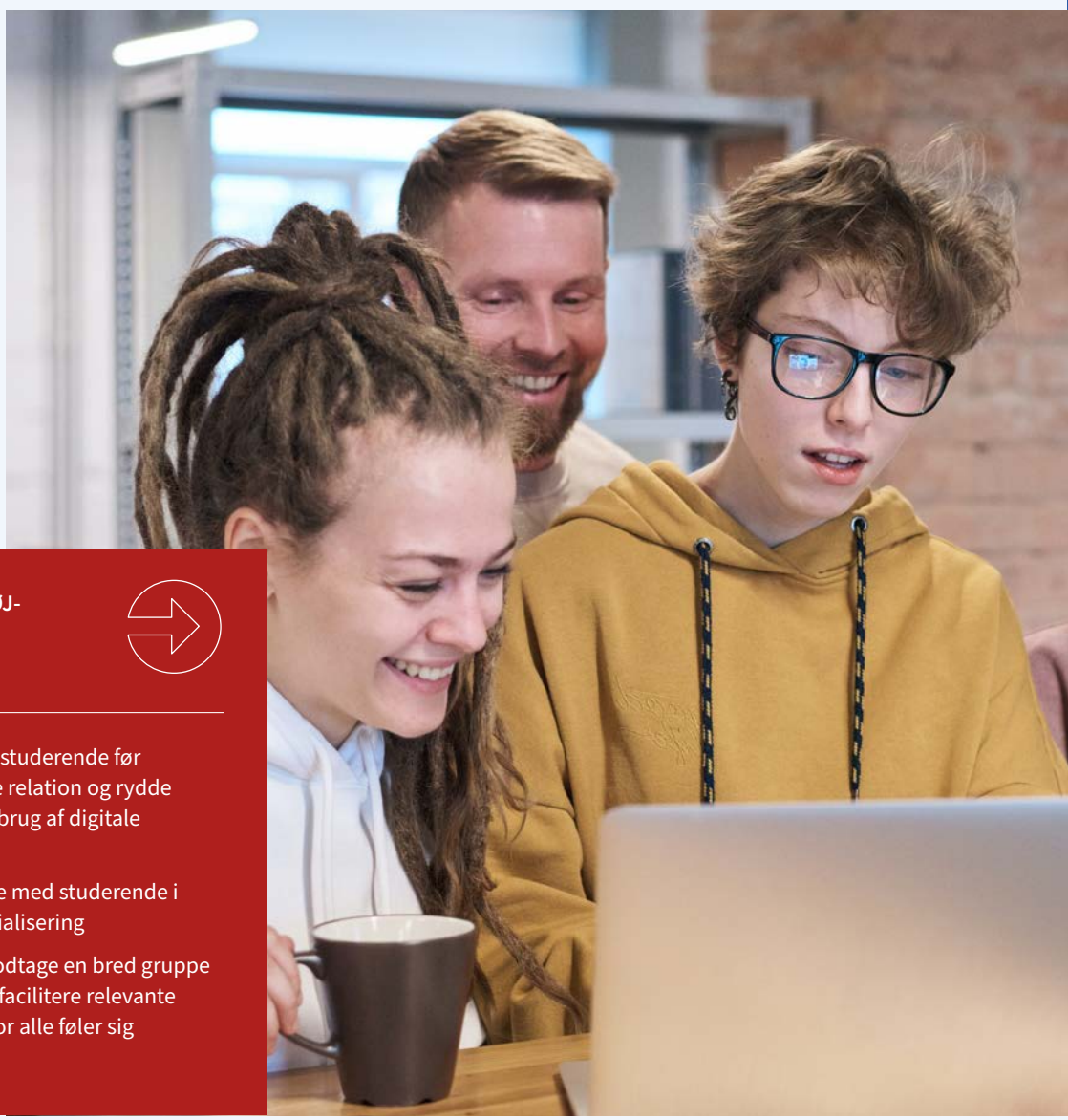
Studerende på pædagoguddannelsen

Studerende på pædagoguddannelsen er en varieret gruppe med forskellige baggrunde og forudsætninger. Vi ved, at mens nogle studerende kommer med et højt karaktergennemsnit fra gymnasiet, har uddannelsen en relativ høj andel af studerende uden en fuld adgangsgivende eksamen og af studerende med lave gymnasiekarakterer sammenlignet med andre professionsuddannelser. Der er desuden stor variation i aldersfordeling og arbejdserfaring blandt de studerende.

Indsatser til at fremme gennemførelse samler sig inden for fire områder

Alle professionshøjskolerne arbejder for at fremme at flere studerende gennemfører uddannelsen. Vores undersøgelse viser, at professionshøjskolerne dels har en række veletablerede indsatser, som man har arbejdet med længe, og dels er i gang med at udvikle, afprøve og implementere nye eller justerede og intensiverede indsatser ift. at fremme pædagogstuderenes gennemførelse af uddannelsen. Det knytter sig til indsatser ift. fire områder: studiestart, social trivsel, faglig trivsel samt SPS.

Mange indsatser er nye, og der kan på tværs af professionshøjskolerne være behov for at følge op på, hvordan de forskellige indsatser påvirker de studerendes trivsel og frafald, og for løbende at dele erfaringer med aktiviteter og tiltag, der fremmer gennemførelse.

DET GØR PROFESSIONSHØJSKOLERNE FOR AT STYRKE TRIVSEL I STUDIESTARTEN

- Telefonsamtale med alle studerende før studiestart mhp. at skabe relation og rydde evt. barrierer af vejen, fx brug af digitale læringsplatforme
- Individuel trivselssamtale med studerende i studiestart samt før specialisering
- Træning af tutorer i at modtage en bred gruppe af studerende, så de kan facilitere relevante sociale aktiviteter for, hvor alle føler sig velkomne.

Indsatser med fokus på studiestart

Studiestartsaktiviteter er noget, alle professionshøjskoler arbejder med. De er vigtige, fordi de forebygger frafald ved at fremme de studerendes sociale og faglige integration. Vores undersøgelse viser mange kendte og veletablerede indsatser som fx forskellige typer af studiestartsaktiviteter, der skal hjælpe de studerende med at etablere sociale fællesskaber. Samtidig ser vi, at nogle professionshøjskoler afprøver nye indsatser, fx at ringe til studerende før studiestart for at styrke den studerendes relation og tilknytning til uddannelsen og rydde evt. opstartsvanskeligheder og usikkerheder af vejen. I tilrettelæggelsen af studiestarten er det vigtigt at være opmærksom på, at ikke alle studerende er til stede helt fra starten, da op imod 15 % af en årgang eller omkring hver sjette optages via efteroptaget, dvs. studerende, som ikke i første omgang har søgt ind på pædagoguddannelsen, men som efterfølgende optages i det omfang, der er ledige pladser. Der er derfor løbende behov for at integrere nye i fællesskabet. Ud over den klassiske opmærksomhed på studiestarten er der også gryende opmærksomhed på behovet for lignende fællesskabsopbyggende indsatser, når de studerende oplever overgange, fx starter på dagtilbudsspecialiseringen.

Derudover viser interviewene en øget opmærksomhed på behovet for at understøtte de studerendes studiekompetencer. Da pædagoguddannelsen har en mangfoldig studenterpopulation, er professionshøjskolerne på forskellig vis opmærksomme på at tilpasse studiestartsaktiviteterne til de forskellige behov hos de studerende, herunder behovene hos studerende med fx ordblindhed og psykiske funktionsnedsættelser.

DET GØR PROFESSIONS-HØJSKOLERNE FOR AT STYRKE TRIVSEL PÅ UDDANNELSEN

Fremmer relationer mellem studerende

- Studentervejledning, der varetages af andre studerende og besvarer faglige og personlige spørgsmål "i øjenhøjde".
- Etablering af forskellige klubber, fx gamer- og kreaklub, kan understøtte, at alle studerende får mulighed for at indgå i sociale fællesskaber.

Fremmer relationer til underviser

- Studietovholder, der er ansvarlig for etablering af hold og er tilknyttet en gruppe af studerende, som de følger også i praktikken.
- Gennemgående undervisere, der er fast tilknyttet et hold for at minimere skift og styrke relationen.
- Understøttelse af undervisernes fokus på fællesskab og deltagelse i undervisning, fx gennem et styrket fokus på alle studerendes deltagelsesmuligheder i undervisningen.

Fremmer tilhørsforhold til uddannelsen

- Personlig kontakt ved højt fravær, så den studerende oplever at være savnet.
- Kontaktlærerfunktion kan styrke tilhørsforhold og opdage evt. problemer tidligt.
- Studielivskoordinator, der sikrer studerendes medindflydelse på uddannelsen.
- Medinddragelse af studerende i indretningen på campus for at fremme omgivelser, der understøtter anvendelse og fællesskab.

Indsatser med fokus på trivsel

Alle professionshøjskoler arbejder med at understøtte trivsel på pædagoguddannelsen. Vores undersøgelse viser, at indsatserne for at øge trivslen blandt de studerende varierer mellem professionshøjskolerne, og flere af dem er nye forsøg. Nogle indsatser handler om at understøtte fællesskaber, fx etablering af klubber og foreninger, mens andre er mere individorienterede og knytter an til vejledning og støtte, fx trivselssamtaler, samt indsatser, der har fokus på relationen mellem studerende, undervisere og ledelse.

Indsatser med fokus på faglig trivsel

Professionshøjskolerne har forskellige indsatser til at styrke den faglige trivsel på pædagoguddannelsen. I interviewene peger professionshøjskolerne på, at det er en udfordring at tilrettelægge det faglige indhold på pædagoguddannelsen, hvor der er stor forskel på de faglige forudsætninger blandt de studerende. De skal både støtte de fagligt udfordrede studerende og samtidig engagere de fagligt stærke studerende, som kan blive demotiverede, hvis de ikke bliver fagligt udfordret. De meget forskellige faglige forudsætninger kan også udfordre i gruppearbejdet på uddannelsen. Derfor har professionshøjskolerne implementeret eller intensiveret en række indsatser, der centrerer sig om differentiering, fx holdinddeling eller støtte til samarbejde og feedback i gruppearbejdet.

DET GØR PROFESSIONSHØJSKOLERNE FOR AT STYRKE FAGLIG TRIVSEL

Differentiering af undervisning

- Niveaudelt undervisning for at styrke alle studerendes mulighed for at deltage i undervisningen
- Individuelt talentforløb for at give studerende mulighed for at fordybe sig i et fagligt relevant område.

Understøttelse af gruppearbejde

- Understøtte de studerende i at give hinanden feedback i gruppearbejde og mulighed for faglig sparring
- Understøtte de studerendes gruppearbejde ved at tilbyde en moderator, hvis samarbejdet ikke fungerer.

DET GØR PROFESSIONSHØJSKOLERNE FOR AT UNDERSTØTTE STUDERENDE MED SPS-BEHOV

Screening

- Screening af studerende for læse-skrive-vanskeligheder med det formål at tilbyde FVU (forberedende voksenundervisning) i studiestarten.

Indretning af inkluderende uddannelse

- Øget strukturering af uddannelsen ud fra princippet "nødvendigt for nogle, godt for alle"
- Indsamle viden om de studerendes læringsforudsætninger for at kunne udvikle didaktikken.

Styrke kompetencer hos undervisere og SPS-vejledere

- Systematisk kompetenceudvikling af SPS-vejledere for at styrke viden om forskellige funktionsnedsættelser
- Afholdelse af temadag for undervisere med fokus på didaktik ift. ordblindhed, ADHD og autisme.

Styrke SPS

- Centralisering og specialisering af arbejdet med den specialpædagogiske støtte
- Opsøgende indsats til studerende, der har fået tildelt SPS-støtte.

Vigtigt at vide om:

Pædagogstuderende med behov for SPS

Pædagoguddannelsen har en høj og stigende andel af studerende med funktionsnedsættelse, idet hver femte studerende (22 %) på professionshøjskolerne selv angiver at have en funktionsnedsættelse (EVA, 2024c). Den største gruppe blandt disse er studerende med ordblindhed, men der er også flere i gruppen med psykiske udfordringer som fx ADHD og angst.

Blandt professionshøjskolerne er oplevelsen, at en del af stigningen i frafaldet blandt de pædagogstuderende sker inden for gruppen af studerende med behov for specialpædagogisk støtte (SPS) (EVA, 2024b). Denne gruppe af studerende kan fx være udfordret af, at de kommer bagud fra starten, hvis støtten ikke er på plads til studiestart, eller at de løbende har en øget arbejdsbelastning, fordi der ligger et ikke ubetydeligt arbejde i at navigere i de forskellige støtteordninger. Gruppearbejde og perioder med praktik kan også frembyde særlige vanskeligheder for visse grupper af studerende med funktionsnedsættelser (EVA, 2024c).

Indsatser med fokus på SPS

Alle professionshøjskoler har tiltag til at identificere støttebehov samt tilbyde vejledning og støtte til studerende, der får tilkendt specialpædagogisk støtte. På tværs af professionshøjskolerne er de optaget af, at der er behov for at udvikle indsatser ift. denne gruppe af studerende for at styrke den faglige og sociale trivsel og undgå uhensigtsmæssigt frafald. Der er forskel på, hvor langt de er, og hvordan det øgede fokus udmønter sig. Professionshøjskolernes indsatser centrerer sig om hhv. screening af studerende, styrkelse af SPS-tilbuddet, generel indretning af uddannelse og undervisning samt kompetenceudvikling af medarbejdere, fx temadag for undervisere om autisme, ADHD mv.

Inspiration til at styrke SPS

Specialiseret SPS-vejledning hjælper flere studerende til at gennemføre uddannelsen

"Ved at placere SPS-vejledningen hos en gruppe uddannede vejledere har vi løftet en opgave fra underviserne og sikret, at studerende, der har brug for det, får tildelt og rent faktisk brugt den støtte, der kan hjælpe dem til at gennemføre uddannelsen."

Sådan siger uddannelseschef Anders Nørgaard fra UCL.

Kort om indsatsen "Systematisk støtte til studerende med SPS"

Indsatsen handler om, at studerende med behov for SPS får støtte fra kvalificerede vejledere, der har det som deres kerneopgave. UCL har omorganiseret den specialpædagogiske støtte ved at etablere ét team af SPS-vejledere på tværs af pædagog-, lærer- og socialrådgiveruddannelsen.

UDDANNELSESCHEF ANDERS NØRGAARD:

Kvaliteten af støtten har nu fuldt fokus på den studerendes aktuelle behov

Hvorfor har I valgt netop fokus på SPS som indsatsområde?

"Ligesom alle andre uddannelser oplever vi en stigning i antallet af studerende, som har behov for SPS, og vi ved, at her er tale om en gruppe studerende med store udfordringer. Både når det kommer til trivsel og muligheden for at færdiggøre uddannelsen. Derfor giver det rigtig god mening at sørge for, at den støtte, vi giver dem, er den rigtige."

> De studerende, som vi møder i vores specialiserede enhed, fortæller nærmest med én stemme, hvor altafgørende støtten er for deres studieliv og deres generelle trivsel.

SPS-KOORDINATOR NICOLAI JUUL RISSKOV

Hvad er kernen i jeres indsats?
"Kernen er, at vejlederne nu er specialiserede. De nye SPS-vejledere erstatter de tidligere faglige støttelærere, der kun kunne varetage støtten i begrænsede timer ved siden af deres øvrige skema, og som ofte oplevede at mangle de nødvendige kompetencer og tid til vejledning. Det nye SPS-team dækker alle UCL's campusser og sparrer med undervisere og praktikkoordinatorer efter behov."

Hvorfor fungerer det bedre med specialiseret SPS-vejledere?
"Når man yder studiestøtte til studerende med funktionsnedsættelser, er det enormt vigtigt at kende til deres læringsforudsætninger. Der er stor forskel på, om du fx har angst, depression, skizofreni, borderline eller er ordblind. Det er ikke de samme værktøjer, der kan anvendes til alle studerende med SPS-behov. De specialiserede vejledere har også kompetencerne til at få øje på, om der fx er mere end én udfordring i spil hos den enkelte studerende."

Hvad giver det styrkede SPS de studerende, som de ikke fik tidligere?
"Vi kunne se, at der var mange studerende, som ikke brugte den SPS, de havde fået tildelt. Samtidig var der en stor gråzone, og det er der nok stadigvæk, af studerende, som reelt var berettiget til støtte, men som ikke fik den søgt eller ikke vidste, at det var en mulighed. Nu bruger de studerende den støtte, de har fået bevilget, og flere studerende har kendskab til støtten og søger støtten. Det betyder, at de får meget bedre forudsætninger for at tilegne sig det faglige indhold på uddannelsen, og vi kan mærke, at de trives bedre."

Hvad gør I for at sikre, at studerende, der har behov for det, ved, at de kan søge SPS?
"Vi informerer studerende om SPS-muligheder både ved uddannelsens start samt på tredje semester. Vi screener dem også for ordblindhed ved studiestart med henblik på at opdage, om den enkelte studerende har behov for støtte. Samtidig er det vigtigt at aftabuisere støtten. Alt sammen for at øge sandsynligheden for, at den studerende gennemfører uddannelsen."

> *Jeg har aldrig følt mig alene på uddannelsen. Vejlederen har hjulpet mig med at blive på uddannelsen og med at tro på mig selv. Særligt under praktikkerne var det virkelig vigtigt for mig at have én, som jeg hele tiden kunne snakke med, og som ikke var min praktikvejleder.*

PÆDAGOGSTUDERENDE MED SPS

3 pointer til inspiration:

1. Overvej at specialisere SPS-vejledningen, så vejlederne har SPS-opgaven som kerneopgave.
2. Knyt SPS-vejlederne tæt til uddannelsen, opkvalificer dem, og sørg for, de kan modtage sparring fra ekstern ekspertise ved behov.
3. Vær tilgængelig og opsøgende ift. de studerende, både når det gælder information, screening og i vejledningen, så de studerende ved, at de kan få støtte, hvis de har behov for det.

SPS-KOORDINATOR NICOLAI JUUL RISSKOV:

Specialiseret SPS fra starten kan gøre de studerende selvkørende

Hvad er formålet med indsatsen?

"Vores mål er, at de studerende skal blive så selvhjulpne og selvkørende som muligt. Det har overrasket mig, hvor mange af de studerende, der har fået SPS fra starten, der faktisk lykkes med det. Målgruppen for SPS er bl.a. psykisk sårbare studerende med ind imellem nogle meget komplekse problemstillinger. Derfor er det alfa og omega, at de også møder specialiserede vejledere, der har forståelse for, hvor komplekse deres problemstillinger er. Det handler ikke bare om, at de skal lave en to-do liste og være bedre til at strukturere deres ugedage. Det er simpelthen ikke nok for dem."

Hvorfor tror du, at indsatsen virker?

"Vi gør meget ud af at møde de studerende dér, hvor de er. For eksempel tager vi ud på praktikstederne. Ofte handler det om at møde nogle ret små og basale behov, som gør, at de har en langt større mulighed for at gennemføre deres praktikperiode. Fx kan et hvil i frokostpausen gøre en kæmpe forskel. Men det kan være enormt svært for den studerende selv at sætte ord på."

Hvad vil du anbefale andre, der lader sig inspirere af indsatsen?

"Vi har fundet ud af, at forudsætningen for at yde en effektiv specialiseret SPS-vejledning er at have SPS-vejledere, som virkelig brænder for området. Det er også vigtigt at fastholde den løbende faglige opkvalificering af SPS-vejlederne. Indimellem står vi med studerende, hvor vi har brug for faglig sparring. Derfor får vi på månedlig basis tre timers gruppesupervision, og vi har mulighed for at få ugentlig individuel supervision af en psykolog med ekspertise inden for SPS."

> *"På et tidspunkt havde jeg det ret dårligt, og min SPS-vejleder var der for mig, tjekkede op på mig i perioder, hvor jeg var stresset, og spurgte selv, om jeg havde brug for en ny tid, hvis der fx var gået lang tid siden sidst. Det var rigtig rart.*
>
> PÆDAGOGSTUDERENDE MED SPS

Flere godt igennem praktikken

Den tredje vej til at få flere pædagoger uddannet og ud i daginstitutioner er at fremme de studerendes udbytte og oplevelse af praktikforløb, så flere kommer godt i gennem praktikkerne.

Praktikken udgør en tredjedel af pædagoguddannelsen. Det er her, de pædagogstuderende afprøver deres viden og videreudvikler deres færdigheder og kompetencer. Oplevelser i praktikken påvirker desuden de studerendes beslutninger om at fortsætte på studiet og i faget på kort og langt sigt. Professionshøjskolerne beskriver også i interviewene, at frafald ofte sker i forbindelse med praktikken.

1 ud af 5

1 ud af 5 pædagogstuderende får mindre lyst til at arbejde i pædagogfaget efter deres praktikforløb.

Vigtigt at vide om:

Studerendes oplevelse i praktikken

Omkring 4.000 studerende starter hvert år på pædagoguddannelsen, men omkring hver fjerde falder fra, og det sker ofte i forbindelse med praktikken, som udgør en tredjedel af uddannelsen.

Selvom mange studerende har gode oplevelser i praktikken, så er det vigtigt at være opmærksom på, at næsten en ud af fem af de pædagogstuderende får mindre lyst til at arbejde i pædagogfaget efter deres praktikophold (EVA, 2024c).

Derudover er det også værd at bemærke, at:

- 57 % har oplevet grænseoverskridende adfærd løbet af deres praktik, fx at blive ignoreret eller udelukket af kollegafællesskabet, få stødende, grove eller nedladende kommentarer, eller være vidne til en ubehagelig tone over for børn eller kollegaer.
- 16 % er helt uenige i, at de har fået tilstrækkelig information om, hvor de kunne hente hjælp fra deres uddannelsessted, hvis der var behov for det.
- 35 % oplever slet ikke eller i mindre grad, at studiedagene på professionshøjskolen har hjulpet dem med at håndtere udfordringer i praktikken.

KOMMUNE-GLIMT

Inspiration til et bedre praktikforløb

I Frederiksberg Kommune vil man gerne tage et større ansvar for at uddanne pædagoger. Derfor har man indført "det eksemplariske praktikforløb". Indsatsen skal styrke praktikken som læringsrum og er målrettet både den studerende i praktikken og praktikvejlederne. Kommunen samarbejder med KP om faste netværk-og kompetencemøder for praktikvejledere samt faste workshops om videobaseret praksisrefleksion, hvor studerende og vejledere filmer og drøfter praksis.

Læs mere i Flere pædagoger i dag-institutioner – inspiration til kommuner.

Tre anbefalinger til professionshøjskolerne for at styrke praktikken:

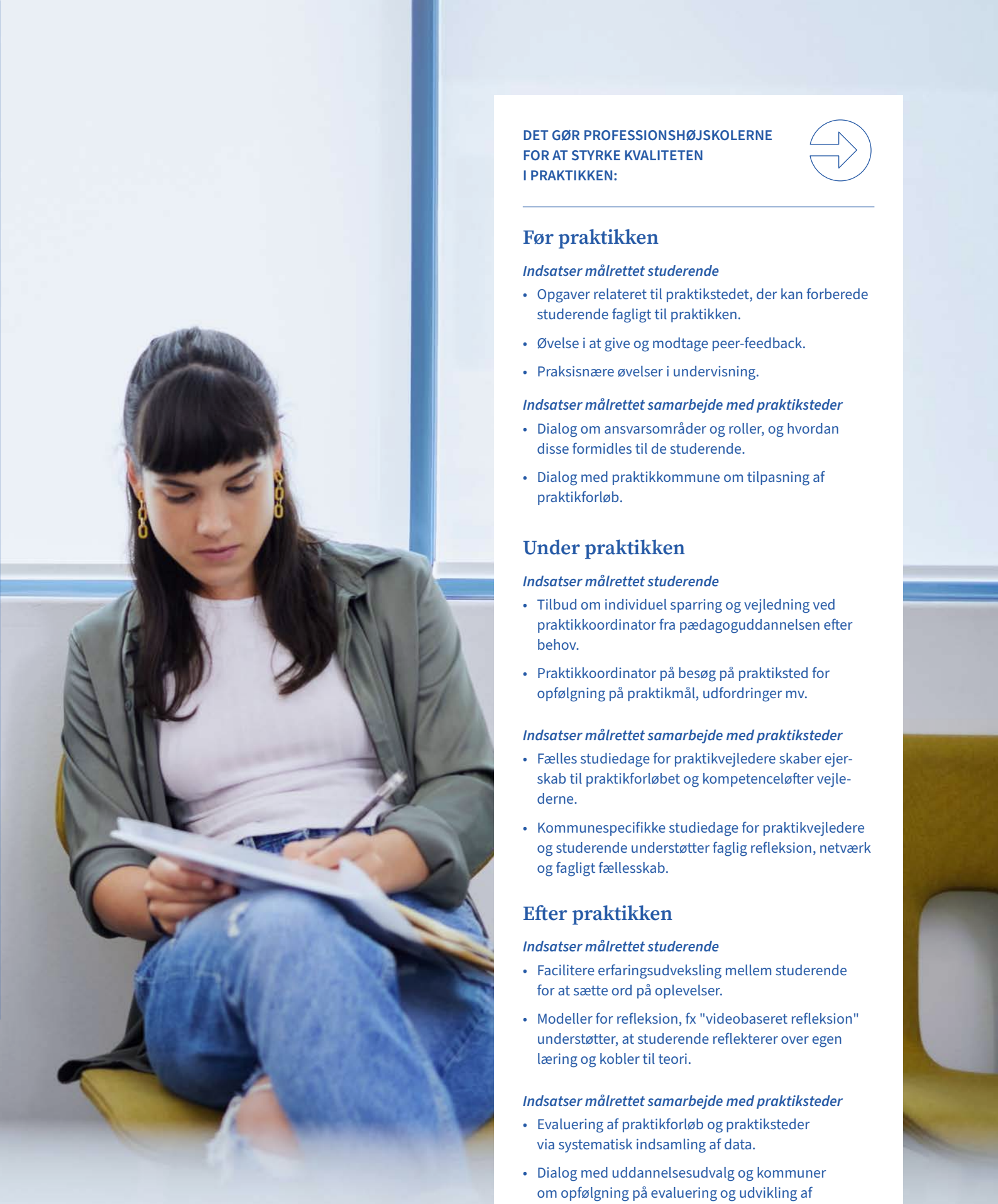
1. Synliggør for de studerende, hvor de kan søge hjælp, hvis de oplever udfordringer i praktikken.
2. Hold løbende kontakt med kommunerne i en dialog om, hvad der forventes af praktiksteder og praktikvejledere, og hvordan der bliver arbejdet med og fulgt op på kvaliteten af praktiksteder.
3. Aftal med kommunerne, hvordan I sammen sikrer, at studerende med behov for SPS får den fornødne støtte, når de er i praktik.

Praktikperioderne kan udfordre studerende med behov for SPS

Praktikperioden kan være en særligt udfordring for studerende med behov for SPS-støtte. Professionshøjskolerne giver udtryk for, at de ikke er i mål ift. at få SPS-støtten til at fungere tilstrækkeligt godt i forbindelse med praktikperioder. Det kan bl.a. være uklart for de studerende, hvordan de kan bruge SPS-støtten under praktikken. De studerende kan også tøve med at gøre brug af SPS-støtten, fordi de har svært ved at italesætte deres støttebehov eller er bekymrede for praktikstedets reaktioner (Eva, 2024b; EVA, 2023).

Indsatser, der kan styrke kvaliteten i praktikken

Alle professionshøjskoler arbejder med at understøtte gode praktikforløb på pædagoguddannelsen. De studerendes oplevelser af praktikken indikerer, at professionshøjskolerne sammen med kommunerne med fordel kan supplere og styrke deres indsatser ift. praktikforløbene, så praktikken ikke fører til uhensigtsmæssigt frafald blandt de pædagogstuderende. Der er forskel på professionshøjskolernes indsatser og samarbejder med kommunerne. Nedenfor er en række eksempler, som en række professionshøjskoler har erfaringer med.

DET GØR PROFESSIONSHØJSKOLERNE FOR AT STYRKE KVALITETEN I PRAKTIKKEN:

Før praktikken

Indsatser målrettet studerende

- Opgaver relateret til praktikstedet, der kan forberede studerende fagligt til praktikken.
- Øvelse i at give og modtage peer-feedback.
- Praksisnære øvelser i undervisning.

Indsatser målrettet samarbejde med praktiksteder

- Dialog om ansvarsområder og roller, og hvordan disse formidles til de studerende.
- Dialog med praktikkommune om tilpasning af praktikforløb.

Under praktikken

Indsatser målrettet studerende

- Tilbud om individuel sparring og vejledning ved praktikkoordinator fra pædagoguddannelsen efter behov.
- Praktikkoordinator på besøg på praktiksted for opfølgning på praktikmål, udfordringer mv.

Indsatser målrettet samarbejde med praktiksteder

- Fælles studiedage for praktikvejledere skaber ejerskab til praktikforløbet og kompetenceløfter vejlederne.
- Kommunespecifikke studiedage for praktikvejledere og studerende understøtter faglig refleksion, netværk og fagligt fællesskab.

Efter praktikken

Indsatser målrettet studerende

- Facilitere erfaringsudveksling mellem studerende for at sætte ord på oplevelser.
- Modeller for refleksion, fx "videobaseret refleksion" understøtter, at studerende reflekterer over egen læring og kobler til teori.

Indsatser målrettet samarbejde med praktiksteder

- Evaluering af praktikforløb og praktiksteder via systematisk indsamling af data.
- Dialog med uddannelsesudvalg og kommuner om opfølgning på evaluering og udvikling af praktiksteder og -forløb.

Opsamling:

Sådan arbejder professionshøjskolerne for at uddanne flere pædagoger

FORMÅL	MÅLGRUPPE	INDSATSER
Flere ind på pædagog-uddannelsen	Elever på ungdoms-uddannelser 	• Differentieret vejledning • Tilstedeværelse ved lokale begivenheder • Korps af pædagogstuderende som SoME-ambassadører • Udvidede brobygningsforløb, hvor pædagogstuderende underviser elever på ungdomsuddannelser • Styrket samarbejde med ledelse på ungdomsuddannelser
	Pædagogmedhjælpere og pædagogiskeassistenter 	• Kurser og workshops med praksisnært indhold • Fleksible merituddannelser • Samarbejde med kommuner om rekruttering til merituddannelsen
	Personer med andre uddannelser 	• Meritpædagog som sporskifte
Flere godt igennem pædagog-uddannelsen	Pædagogstuderende på uddannelsen 	**Trivsels- og fællesskabsfremmende indsatser** • Kontaktlærer-/studietovholderfunktion • Faste tilknyttede undervisere på hold • Faglige fællesskaber i undervisningen • Peer-to-peer-vejledning • Etablering af sociale klubber • Personlig kontakt ved fravær • Øget studenterinddragelse • Lettere adgang til ledelsen **Indsatser rettet mod studiekompetencer** • Oprettelse af og sparring med studiegrupper • Understøttelse af gruppearbejdet, fx med en moderator • Niveaudelt undervisning • Individuelle talentforløb
	Pædagogstuderende med behov for SPS 	• Screening for ordblindhed • Tilbud om supplerende undervisning i regi af FVU • Opsøgende indsats • Øget strukturering af uddannelsen • Undersøgelse af studerendes forudsætninger • Kompetenceudvikling af undervisere og SPS-vejledere
Flere godt igennem praktikken	Pædagogstuderende i praktik 	**Før praktik** • Fælles introduktion til praktik • Dialog om valg af praktiksted • Fagligt praktikforberedende arbejde • Øvelse i feedback • Praksisnære øvelser **Under praktikken** • Styrket dialog med praktiksteder • Individuel vejledning fra praktikkoordinator • Besøg på praktikstedet • Fælles studiedage **Efter praktik** • Faciliteret erfaringsudveksling • Evaluering af praktiksteder

© 2024 Danmarks Evalueringsinstitut
Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

ISBN tryk: 978-87-7182-741-5
ISBN www: 978-87-7182-740-8

Design og illustration: Essensen
Trykt hos Stibo Complete A/S
Foto: iStock, Pexels og Unsplash

Inspirations-materiale målrettet kommunerne

Ud over dette hæfte målrettet professionshøjskolerne findes et andet hæfte, som er målrettet kommunerne. Du kan finde hæftet på eva.dk.

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks evalueringsinstitut